

" Waterkwaliteit en visbestand in de rivier de Jeker anno 2024 "

1. Inleiding

De Jeker is een onbevaarbare rivier in België en Nederland , ongeveer 50 km lang , waarvan 45 km in België. Ze ontspringt op het grondgebied van Lens-Saint-Servais , stroomt door Borgworm en Tongeren en mondt van links uit in de Maas bij het stadspark van Maastricht.

Op het grondgebied van Riemst (Kanne) kruist het Albertkanaal de Jeker .

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De evolutie van de waterkwaliteit evenals de doelstellingen per waterlichaam kan handig opgevolgd worden via de waterdashboards die online staan: *Dashboard oppervlaktewaterlichamen*.

b) Toekomstperspectieven

De verschillende geplande acties zijn terug te vinden in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027. Dit is eveneens online raadpleegbaar:

<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2022-2027>.

De rapportage over deze acties is terug te vinden in het wateruitvoeringsprogramma:

<https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/wateruitvoeringsprogramma>.

3. Afvissingen

a) Afvissing in 2018

Sinds 2013 wordt door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) de visfauna in Vlaamse stromende wateren opgevolgd met het geïntegreerd referentiemeetnet voor zoetwatervissen in Vlaanderen. Dit nieuwe meetnet is de opvolger van het monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters dat in 2001 werd opgestart en is volledig afgestemd op de informatienoden van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en van het Natura 2000-netwerk.

De monitoring is gericht op het bepalen van de Ecologische Kwaliteit Ratio (EQR). Het meetnet heeft een bemonsteringsperiodiciteit van 6 jaar. In het kader van dit meetnet werd de Jeker in 2018 op vijf locaties bemonsterd. Deze locaties zijn in Tongeren : aan de oude molen; aan de Motmolen; in bos aan de bodemval; een niet gepreciseerd punt en in Riemst : stroomopwaarts het Albertkanaal .

De locaties werden bevist door middel van elektrovisserij. In totaal beviste het INBO 980 m. Men ving in totaal 10 vissoorten, 1607 vissen met een totaal gewicht van 30 kg (zie : TABEL A = Bijlage 3).

Deze 10 vissoorten zijn driedoornige stekelbaars, biermpje, blankvoorn, gibel, karper, rietvoorn, tiendoornige stekelbaars, blauwbandgrondel, riviergrondel en zwartbekgrondel.

Biermpje is met een aantalspercentage van 64% de meest gevangen soort op de Jeker gevolgd door driedoornige stekelbaars (18%), en riviergrondel (14%). De overige soorten maken elk minder dan 2% van de vangsten uit.

In biomassa domineert karper met 64%, gevolgd door biermpje (13%), gibel (10%) en riviergrondel (8%) (zie : TABEL A = Bijlage 3). De soortendiversiteit per locatie varieert van 1 tot 8 soorten met een gemiddelde van 4,4 soorten/locatie, dit is laag.

De 'grootte' van het visbestand is eerder een onduidelijke variabele. Men kan hier het aantal soorten, de biomassa of het aantal individuen onder verstaan. Internationaal wordt de kwaliteit van een visbestand uitgedrukt onder de vorm van een index, de Ecologische Kwaliteits Ratio (EQR). De EQR varieert, afhankelijk van de staalnameplaats tussen een 'slechte' kwaliteitsklasse en een 'matige kwaliteit'.

b) Vergelijking met vorige afvissingen

De Jeker werd reeds in vroegere campagnes bemonsterd.

In 1996 ving men 7 soorten. In 2002 en 2006, zes soorten en in 2010 slechts 2 soorten.

De soortendiversiteiten per locatie, de vangstaantallen/100m en vangstdensiteiten/100 m doorheen de jaren waren steeds zeer laag. Driedoornige stekelbaars domineerde de Jeker doorheen de jaren. In 1996 ving men nog biermpje en riviergrondel, in de latere campagnes niet meer, tot de campagne in 2018. Nu is biermpje zelfs de dominerende soort geworden wat een goed teken is gezien deze soort hogere eisen stelt aan het milieu. Ook riviergrondel is in 2018 goed voor 14% van de vangsten. De vangstaantallen en vangstbiomassa's zijn anno 2018 toegenomen.

De EQR-waarden doorheen de jaren zijn laag en scoren vooral 'slecht' en 'ontoereikend', enkel in 2018 wordt er op twee locaties een 'matige kwaliteit' gehaald.

We kunnen besluiten dat anno 2018 het qua visbestand iets beter gaat maar dat we nog ver verwijderd zijn van de algemene 'goede toestand' van de Jeker. We hebben nog steeds te maken met een vissoortenarm water met op sommige locaties zeer lage visdensiteiten.

In 2018 was het de eerste keer dat men op de Jeker de exoot zwartbekgrondel ving.

c) Afvissing van de Oude Jeker in 2019

De Oude Jeker werd in Tongeren bemonsterd in 2019 en men ving er maar vier vissoorten namelijk tiendoornige en driedoornige stekelbaars, biermpje en riviergrondel.

Er werden op een strook van 100 m maar liefst 666 biermpjes gevangen. De EQR was 0,58 en scoort daarmee een ‘matige kwaliteit’.

In 2013 ving men hier slechts twee soorten (biermpje en driedoornige stekelbaars) met een ‘slechte kwaliteit’ tot gevolg.

d) Afvissing van de Jeker in 2022

In 2022 beviste het INBO de Jeker in Tongeren aan de Motmolen.

Er werden 10 vissoorten gevangen, namelijk baars, biermpje, blankvoorn, blauwband, driedoornige stekelbaars, gibel, rietvoorn, riviergrondel, tiendoornige stekelbaars en winde.

Er werd ook Chinese wolhandkrab gevangen.

VERBEIREN Marc

Wolvertem, februari 2025

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger Eva DE BLEEKER in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Jo BROUNS :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2024-2025 , vraag nr. 270 van 15 januari 2025 } .

Vissoort	N	N%	G	G%
bermpje	1026	63,8	4018,8	13,2
blankvoorn	11	0,7	648,9	2,1
blauwbandgrondel	1	< 0,1	2,6	< 0,1
driedoornige stekelbaars	292	18,2	554,6	1,8
giebel	19	1,2	3031,6	10,1
karper	7	0,4	19499,6	64,2
rietvoorn	1	< 0,1	75,2	0,2
riviergrondel	226	14,1	2482,9	8,2
tiendoornige stekelbaars	20	1,2	14,5	< 0,1
zwartbekgrondel	3	0,2	18,9	< 0,1

TABEL A

Bijlage 3: Overzicht van de totale vangsten op de Jeker 2018 (met N: aantallen, G: gewicht in g, N%: aantalspercentage en G%: gewichtpercentage), in het **vet** zijn hoogste vangstpercentages aangeduid

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
JEKER	231657/161772	/	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	driedoornige stekelbaars	3.00	8.70
JEKER	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	bermpje	906.00	3247.10
JEKER	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	blankvoorn	4.00	218.00
JEKER	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	driedoornige stekelbaars	116.00	209.60
JEKER	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	giebel	15.00	2607.60
JEKER	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	goudvis	1.00	44.90
JEKER	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	karper	1.00	600.50
JEKER	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	rietvoorn	1.00	75.20
JEKER	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	tiendoornige stekelbaars	19.00	14.00
JEKER	224448/159871	aan de oude molen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	driedoornige stekelbaars	14.00	37.10
JEKER	229115/163860	in bos aan de bodemval	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	bermpje	99.00	640.10
JEKER	229115/163860	in bos aan de bodemval	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	blauwbandgrondel	1.00	2.60
JEKER	229115/163860	in bos aan de bodemval	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	driedoornige stekelbaars	117.00	181.60
JEKER	229115/163860	in bos aan de bodemval	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	giebel	2.00	194.50
JEKER	229115/163860	in bos aan de bodemval	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2018	tiendoornige stekelbaars	1.00	0.50
JEKER	241978/167091	stroomopwaarts het Albertkanaal	Riemst	Limburg	Maasbekken	2018	bermpje	21.00	131.60
JEKER	241978/167091	stroomopwaarts het Albertkanaal	Riemst	Limburg	Maasbekken	2018	blankvoorn	7.00	430.90
JEKER	241978/167091	stroomopwaarts het Albertkanaal	Riemst	Limburg	Maasbekken	2018	driedoornige stekelbaars	42.00	117.60
JEKER	241978/167091	stroomopwaarts het Albertkanaal	Riemst	Limburg	Maasbekken	2018	giebel	2.00	229.50
JEKER	241978/167091	stroomopwaarts het Albertkanaal	Riemst	Limburg	Maasbekken	2018	karper	6.00	18899.10
JEKER	241978/167091	stroomopwaarts het Albertkanaal	Riemst	Limburg	Maasbekken	2018	riviergrondel	226.00	2482.90
JEKER	241978/167091	stroomopwaarts het Albertkanaal	Riemst	Limburg	Maasbekken	2018	zwartbekgrondel	3.00	18.90

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Oude Jeker	228626/163173	/	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2019	bermpje	666.00	1130.20
Oude Jeker	228626/163173	/	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2019	driedoornige stekelbaars	330.00	134.60
Oude Jeker	228626/163173	/	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2019	riviergrondel	14.00	25.60
Oude Jeker	228626/163173	/	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2019	tiendoornige stekelbaars	11.00	5.20

d) TABEL Afvissing van de Jeker in 2022

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	baars	6.00	4455.00
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	bermpje	24.00	138.70
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	blankvoorn	49.00	5689.30
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	blauwband	36.00	94.80
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	Chinese wolhandkrab	1.00	
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	driedoornige stekelbaars	50.00	33.60
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	giebel	2.00	45.20
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	rietvoorn	2.00	285.00
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	riviergrondel	22.00	490.30
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	tiendoornige stekelbaars	1545.00	805.40
Jeker	227103/163310	aan de Motmolen	Tongeren	Limburg	Maasbekken	2022	winde	1.00	118.20